

„Vahepeal ma mõtlen, et miks on vaja asendada
mingid sõnad inglise keelega“

Inglise keele kasutusest sisuloomes Eesti juutuuberite vaatest

Kristiina Praakli, Liina Lindström, Aive Mandel, Mari-Liis Korkus,
Annika Pant, Elisabeth Kaukonen (Tartu ülikool)
ERÜ kevadkonverents 2022

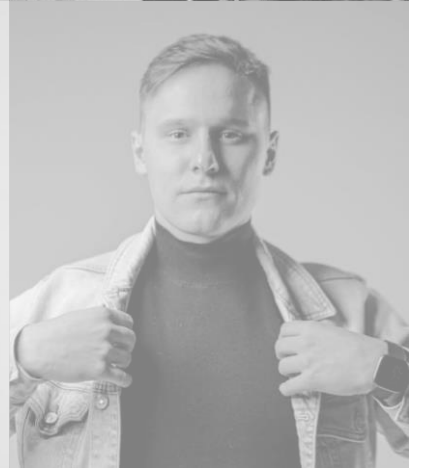
Osalusmeedia kui kõnelejate ja keelte kohtumispaik

- Meediastumine → meediakeskne noortekultuur
  - osalusmeedia, kiirsuhtlusäpid, mänguplatvormid
  - meediatarbimisega seotud rutiinid ja tavad suhtluspraktikates
  - meedia- ja suhtluspädevuse kujundaja
- Inglise keel:
  - enim õpitud võõrkeel, inglise keel teise keelena
  - suhtluskontaktide tulemid → mitmekeelsed suhtluspraktikad
  - uued keelevariandid: tšätikeel, Estonenglish jt
- Sisuloojate roll:
  - keele, suhtluspraktikate ning meediatarbimisega seotud hoiakute ja väärtuste kujundamine

Andmekorje ja andmestik

- tekstilised andmed, poolstruktureeritud Zoomi-intervjuud
- *ca* 6 tundi, salvestatud kevadtalvel 2022
- salvestamine → kõnetuvastus → litereerimine → kodeerimine
- tekstianalüüs, kvalitatiivne sisuanalüüs (Kalmus jt 2015)
  - intervjuudes öeldu ja kõneldu tõlgendamine
  - keskseimad vestlusteemad ja kategooriad:
    - Inglise keel tähendustest
    - Keeleteadlikkus: keelevelikud ja suhtluspraktikad
    - Ettekujutus endast keelekõnelejana
    - Eesti keele ohustatus
    - Keele muutumine

meediapersoonid
mõjuisikud
kogemusasjatundjad
sisuloojad
meelelahutajad
turundajad
ettevõtjad

Keel kui kõneobjekt

- Keel(t)est kõnelemise viisid
- Kõneleja arvamusel, uskumused, hoiakud
- Kõneleja keeleline teadlikkus
- Sotsiaalse keskkonna kogemine, kujutamine; loomine

Vaattovaara 2009; Piippo jt 2016;

Tammemägi ja Ehala 2012; Praakli ja Pae 2021

Enesemääratlemisest

Sisuloojad, mitte
juutuuberid

(1) **Sisulooja võttis nagu kõige paremini kokku** sest Youtube ei ole ainus [...] **ma ei ole ainult juutuuber.**

(2) Sõna suunamudija [...] **keda te mudite?**

I Inglise keele tähendusest

Ühisosa. Autentsus. Arusaamine

- (1)[...] juutuuberid, keda me ise jälgime on olnud algusest peale välismaalased ja **see on nii-öelda meie mõjutuskanal** [...]
- (2) Väga tihti ma tunnen, et **mingeid asju saab ingliskeelsete väljenditega paremini edasi anda.**
- (3) [...] et tihtipeale **kõik osapooled ei saa sellest aru** [...] on **kiirem ja efektiivsem need originaalkeelest üles korjata** ja neid ka niimoodi edastada.

I Inglise keele tähendusest

Sõnavara. Huumor. Emotsioonid

- (1) [...] et miks kasutatakse ingliskeelseid sõnu [...] **teinekord ei tule meelde või ei sobi vastavalt olukorrale.**
- (2) [...] kui sa üritaksid (sellest) eesti keeles rääkida, siis **see on tragikoomiline, sest eesti keeles ei ole selliseid sõnu, mis kõlaksid nii-öelda seksikalt [...]**
- (3) [...] **kui ma paneks selle nalja eesti keelde** siis noh, endlikepp noh halloo.
- (4) [...] sa annad selle originaalsisuna edasi, **seda tõlkida ei oleks enam mõtet, sest see nali läheb kaduma.**
- (5) [...] kui me räägime noorest east kui sa õpid esimest korda inglise keelt, **see on huvitav, lahe, kõik kasutavad.**

II Keeleteadlikkus

„Kellega räägid,
sellega räägid tema
keeles“

- (1) Kui ma oma vanematega räägin, siis ma kindlasti ei kasuta ingliskeelseid väljendeid nii palju. [...] **see on siuke vanuseline jaotus**, et **oleneb, kellega sa räägid**, et mul õed-vennad on minust vähemalt kümme aastat nooremad ehk siis TikTok sihtrühm ja nende elu keerlebki ümber selle [...]
- (2) INF 1: ei, **omavahel räägin suht samamoodi**. [...] Suht kopipeist on see, väga nagu erinevust ei ole. Ja mis me sõpradega räägime see lihtsalt kandub nagu videosse edasi, et see ongi, **et me räägimegi nagu sõpradega** [...] Aga **perega ma ei tea, ei räägi**. Sa räägid samamoodi nagu sa räägid teistega vä?
INF 2: ei noh **ma päris vanaemale näästi praaff ei ütle**, aga **isale ütlen küll**.

II Keeleteadlikkus

Inglise keele kõnelemisest teise keelena

(1) Et **ma ikkagi teen nalja selle üle**, sest ma olen kogu sellest Estonlshi teemas ka ju nagu olen sellega kursis. Ja kui ma ütlen ise, **mul on eesti aktsent tugev küljes** [...]

(2) Kui mingisugune päriselt inglise keelt tõsiselt kõnelev inimene on mingisuguse tsitaadi öelnud ja sa teed seda huumoriga järgi, siis **selleks, et mitte liiga tõsiselt kõlada, sa ütled seda halvasti**. [...] sa ei taha seda ka päris inglise keeles hääldada, sest sa kõlad nagu sa võtad asja liiga tõsiselt.

II Keeleteadlikkus

Auditooriumiga arvestamine

Keele järeltöötlus

- (1) **Kui juutuuberid ei monteeriks enda videoid, siis me oleks ammu** nii-öelda inglise keeles, siis on see **käntseldatud ehk tühistatud.**
- (2) Ma omast arust teen sisu endavanustele, **pean ma ikkagi mõtlema natukene rohkem sellele, et kui seda näeb mingi kümneaastane** laps, et ta ei näeks mingit kolmekümneaastast onu, kes lihtsalt saadab kõiki igasugustesse kohtadesse või ropendab.
- (3) **Mina ei ole saanud neid kommentaare, et ära räägi nii palju inglise keeles. Et seda on saanud teised,** ma tean, et ma ikkagi, minu puhul ei ole vist ma loodan nii hull.

III Ettekujutus endast keelekõnelejana

[...] mina arvasin, et mina nagu räägin palju estonlõshit, aga see on täiesti teine tase, et sa räägid terve jutu inglise keeles ja sul on üks eestikeelne sõna seal vaheajal ja siis ma sain aru, et võib-olla mul ei ole nii hullusti.

Ma ütlen ausalt, minule see väga ei meeldi, minu jaoks ei ole mugav kuulata, kui keegi asendab igat teist sõna inglise keeles, millele minul peas on eestikeelne vaste.

Mulle ei meeldi see full estonlõshit, mis on mida TikTokis näed, et iga võörd on different [...] ma siuke ei taha kunagi olla, ma loodan, et ma ei saa kunagi siukseks.

[...] et ma kasutan rohkem võib-olla natuke inglisekeelseid termineid kui päriselus, aga ma niimoodi meelega küll ei hoia ennast tagasi, et ma peaks leidma eestikeelse sõna [...]

Vahepeal mõtlen, et miks on nagu noh, miks on vaja asendada mingid sõnad vaata inglise keelega [...]

Identiteet ja koha representatsioon

- (1) [...] Kui ma teen oma Instagrami pealkirju, siis ma üritan leida tava- lihtsa keele mingeid teisi sõnu et selle asemel, et jätta like Youtube'i lõpus, mul tuli see et jätta pöial üles vist ja lõpus oli järgmisena jätta jäse üles. [...] **et sa üritad ikkagi erineda.**
- (2) Et ma ütlen õ-tähte nagu? [...] nad on juba võib-olla nii harjunud sellega, et nad pigem ei erista, aga pigem on see, et need inimesed, kes on mandrilt pärit [...] Tema ütleb ikka eriti lappes versioonina, tal on ikka täiesti õ, [...] mina ütlen siukse võib olla siukse kahe vahel oleva asja kuigi **tegelikult ma peaks ütlema ikkagi nagu õ-d, nagu õigesti.**
- (3) **Eks ma kasutan ka selliseid väljendeid, mida mida väga paljud ei tea** [...] et mis tähendab näiteks sokipõisil või kui ma saan täied nagu [...]

IV Kas eesti keel on ohus?

- (1) **See on ju ajast aega, on tulnud neid uudiseid selle kohta, et kuidas kas eesti keel sureb ära või sureb välja.**
- (2) [...] me võime väga palju inglise, eesti, vene, mis iganes segu rääkida, aga **meile on väiksest saadik sisendatud seda, et eesti keel on ilus ja meie kõigi jaoks väga oluline keel.** See on asi, **mille üle me kõik uhked oleme** ju tegelikult.
- (3) Ma arvan ikkagist, et noh see põhi peiss, põhi see see eesti keel [...] me iga päev räägime ega **see ei kao kuskile** [...] ja **eks kõik saavad aru ka sellest kui keegi midagi ütlebki inglise keeles** [...] et **ega seal midagi hullu ei ole** kindlasti või noh natuke vahepeal on kole, kui liiga nagu ära rikutakse onju, aga **kui sa nagu mõistuse piires on, see on fain, mu meelest.**

V Keele muutumine Ajastu. Tehnoloogia

(1) [...] kui ma olin väike, ma õppisin inglise keelt Cartoon Networkist, tänapäeval õpivad noored ingliskeelt Youtube'ist [...] igal generatsioonil on oma kanal.

(2) Ma olen näinud igas- kooliastmeid, et kuidas neil on olnud [...] õde on kasvanud nüüd TikToki ajastul [...] mul oli nuppudega telefon nii-öelda, et kuidas on nagu igaühe jaoks meist on erinev olnud see aeg, kus nad on üles kasvanud.

(3) See on kasvav trend ma arvan [...] noored võtavad selle nii lihtsalt omaks [...] et kui sa vaatad mingeid Discorde ja asju, kus kõik ongi mingid mängud, kõik on inglise keeles [...] võtavad selle üle lihtsalt.

V Keele muutumine

Vanus. Kool.
Ühiskond

- (1) **Ma kasvasin suuremaks** ja ma sain aru, et ma ei pea ütlema inglise keeles asju, et lahe olla nii nagu teised [...]
- (2) Ega ega need inimesed, kes seda praegu kasutavad [...] seda Estonglishit [...] ega see nendelt ära ei kao otseselt kuskile [...] **nad peavad ise ennast lihtsalt suutma kontrollida** [...]
- (3) [...] **peaasi, et sa oskad eesti keeles ennast väljendada endiselt**, et sa oskad kirjutada ja et sa oskad rääkida sellest [...] see oleks jube hea, kui sa oskaksid mõlemaid teha ja vastavalt vajadusele.
- (4) **Iga aasta on sama etteütlus.** Kepjate jalgadega varss oli kogu aeg, mis käis läbi.

VI Kas probleem on inglise keeles või hoopiski eesti keele suhtluspädevuses?

(1)[...] ma ei tea, kas see probleem on seotud sellega, et tuleb inglise keel peale või **see on seotud üleüldise väljendusoskusega.**

(2) [...] on see seotud inglise keelega, on see seotud lihtsalt noorema põlvkonnaga, on seotud sellega, et me tarbime nii palju inglisekeelset sisu. **No kui see, et ei loe eestikeelseid raamatuid [...] siis on ka loomulik, et sul ei ole nii palju neid eestikeelseid vasteid peas** ja sul on palju rohkem ingliskeelseid.

Järeldusi

Keeleliselt teadlikud sisuloojad:

- pädevus toimida eri suhtlusolukordades
- sotsiokultuuriline teadlikkus

Keeleline minapilt ja ettekujutus endast kõnelejana:

- vastuolu keelekasutuse ja keelest kõnelemise vahel

Inglise keele kasutuses nähtav pragmatism:

- loomulik suhtluskeel sisuloomes; üleilmne töökeel
- ei pisenda eesti keele integratiivset tähtsust sisuloojate enesemääratluses ja suhtluspraktikates

Kirjandus

- Kalmus, Veronika; Masso, Anu; Linno, Merle 2015. Kvalitatiivne sisuanalüüs. – K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (toim), *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>
- Piippo, Irina; Vaattovaara, Johanna; Vuotilainen, Eero 2016. Kielen taju. Vuorovaikutus, asenteet ja ideologiat. Helsinki: Art House.
- Praakli, Kristiina; Pae, Taavi 2021. Õ. – Keel ja Kirjandus 12, lk 1035–1057.
- Siibak, Andra 2020. Digipõlvkonnast sotsiaalmeedia põlvkonnaks: põlvkondlikku enesemääratlust kujundavad trendid Eesti noorte internetikasutuses. – Methis Studia humaniora Estonica 26, 17–34.
- Tammemägi, Anni; Ehala, Martin 2012. Eesti õpilaste keelehoiakud 2011. aastal. – Keel ja Kirjandus 4, 241–260.
- Vaattovaara, Johanna 2009. Meän tapa puhua: Tornionlaakso pellolaisnuorten subjektiivisena paikkana ja murrealueena. SKS: Helsinki.

TARTU ÜLIKOOL
eesti ja üldkeeleteaduse
instituut